

QUESTIONS D'ECONOMIA

L'ECONOMIA BALEAR, ENFANGADA

Guillem López i Casanovas
Professor d'Economia
UPF

D'aquella pols venen aquests fangs. Fa tant temps que ho estic avisant que àdhuc m'avorreix ara tenir raó, constatada ja la diagnosi amb la prognosi de dades observades. Com es pot veure amb claredat en el quadre adjunt, cap Comunitat Autònoma té pitjor registre que Balears pel que va de segle en renda real per càpita. Només Canàries exhibeix un registre similar, tot i que és sabuda l'elevada economia submergida existent a aquelles illes sobretot procedent del sector agrari.

Les Illes han perdut renda per càpita en termes reals entre 2000 i 2021: entorn del 22% en el total del període! i, en particular, entre el 2013 i 2021, ha baixat un 6,2%. Això pot ser contraintuitiu per alguns, en especial per aquells que havien fabricat el perjudici d'una economia balear d'èxit de la mà del *desarrollisme*. Han argumentat reiteradament sobre l'evolució de les xifres de creixement absolut; remarcant d'un any per l'altre, com creixia en volum el valor afegit brut. Semblava no importar com creixiem: sobre la base de trinxar territori fent més del mateix i sense comptabilitzar el deteriorament patrimonial i mediambiental. Amb això s'ha ignorat reiteradament que renda no és riquesa (patrimoni) i que el benestar s'ha de vincular, si un cas, a la renda disponible per càpita. S'ha obviat la seva distribució i el manteniment dels balanços patrimonials. Ens hem oblidat que el benestar és un concepte relatiu, basat en la generació sostenible de producte interior brut, pel qual el denominador (la població) importa. Ha crescut el VAB, però més ho ha fet la població i estem, finalment, com ara reconeixen diversos analistes, pitjor (vegi's Antoni Riera, a L'Econòmic d'aquesta setmana, a aquest mateix diari). A més a més, la xifra agregada de producció creix per la

quantitat d'ocupació creada que, tot i tenir cada cop un valor afegit més baix, la suma total permet lluir-la en excés. És una ocupació que s'acompanyava, a més, de molts inactius: agrupaments familiars i elevada natalitat (relativa) d'aquests nous grups de població. La productivitat per ocupat no ha millorat, amb un sector de serveis de baixa qualificació: Tothom ha pogut trobar alguna mena de treball, al que s'hi ha afegit l'abandó escolar dels joves a la cerca de comprar-se, com a molt, la primera moto. Això és prou diferent del que es pot veure en productivitat a Comunitats amb economies més industrialitzades, amb menys necessitat d'importar treballadors forans, o que ho han fet amb ràtios actius/passius més altes. Contrasta aquest comportament amb el d'aquelles CCAA que, sense barreres insulars, han operat amb treballadors desplaçats amb retorns més freqüents i sense la pressió de buscar habitatge familiar en el lloc de destí.

❖ **SI AQUESTA ÉS** la situació de la ràtio del PIB per càpita il·lenc, pitjor ho és l'anàlisi en termes de renda disponible, vist el magre paper de l'acompanyament d'ajuts i subsidis públics fet per la nostra Comunitat davant d'aquella evolució. Es tractava d'apaivagar amb transferències públiques o en espècie el que no donava el mercat de treball, i aquest dèficit ha estat una constant en tot el període de la mà d'un xec sistema de finançament autònom de la Comunitat, des de la visió espanyola de les bones xifres del creixement absolut de l'economia balear, i la generació observada d'excedents empresarials. En aquest tipus de situacions, sempre pateix primer el treballador nouvingut, que ho tolera pel seu pitjor punt de partida, i després ho pateixen tots; en particular els més fràgils. Son els que migren buscant lloc de treball (el que sigui) en el lloc de destí, havent tancat la llar de procedència, que han de passar pel sobre treball de la renda complementària a l'economia submergida per arribar a final de mes i que no van anticipar en cap moment el diferencial entre renda nomi-

ORACIONES

UN PORVENIR MUY SESGADO

Enrique Lázaro

Me entero por algunas encuestas y sondeos recientes de que al PP, lejos de afectarles sus maniobras judiciales de bloqueo, y el obscuro episodio del Tribunal Constitucional, no solo no pierden votos por ello sino que los ganan, y ya aventajan holgadamente el partido del Gobierno, muy trasquilado por la avalancha de leyes a cual más penosa que han estado evacuando. En menudo lío legislativo se metieron. Un lío que es un nudo, legal pero nudo, y no hay nada peor que hacerse un nudo con las ideas políticas, las leyes y la moralidad pública. Total, que según las encuestas, que son la forma supuestamente científica de medir los sesgos, de aquí a un año nos puede gobernar Vox. Con el PP, claro está. Así de sesgados están los sesgos. Sesgado: oblicuo, torcido, desviado. Suele tratarse de movimientos defensivos, como ese largo bloqueo judicial de las instituciones, pero no se descarta el ataque sesgado. Como ese disparo con el exterior del pie, que

“**No hay nada peor que hacerse un nudo con las leyes y las ideas políticas**”

tras superar la barrera, cambia de pronto de dirección y se desvía hacia la misma escuadra lejos de las manos del portero. Disparo con efecto, se llama. No es un buen ejemplo, ya que el gol en contra se lo metió el propio Gobierno con su ansiedad legislativa, pero me apetecía ponerlo. Quizá no se ajusta a la realidad, pero se justa al sesgo de los tiempos. Muy sesgado. Y si por voluntad democrática nos gobierna Vox antes de un año, es que la realidad ya no le importa a nadie, y no vale la pena tenerla en cuenta. Todo está demasiado torcido, y en una superficie oblicua, la forma de ir recto es ser oblicuo. Hasta Zelenski lo intenta, pues mientras recaba ayuda, y repite que se está defendiendo de una invasión, también ataca cuando puede, y ya le hemos escuchado decir, muy crecido, que ganará la guerra. No sé cuándo, porque si bien Occidente (es decir, EEUU) no puede permitir que Putin gane, tampoco puede permitir que pierda Rusia, y en beneficio de la paz mundial, prefiere las tablas tras dos o tres mil jugadas. Eso sí que es un nudo, y global. No hay encuestas bélicas, ni planetarias, pero me figuro que reflejarían un porvenir muy sesgado. Próxima desviación, a la derecha. Bueno es saberlo con tiempo.

No ens mengem la llengua

■ Menorca té una restauració amb una àmplia i variada oferta gastronòmica. La varietat lingüística, però, en els menús o les informacions a les xarxes, és molt escassa. El català rarament hi és present. No obstant això, molts restaurants s'anomenen en un precís català de Menorca. D'aquesta manera les empreses volen donar valor al seu arrelament al territori, la seva estima als noms tradicionals i reconeixibles com a menorquins. Per què no mereixen el mateix tracte els menús i les

informacions de servei? Els clients ho agraiem i la llengua encara més. Quina llàstima que, per aquest camí, perdem el nom de les coses, de les verdures, de les carns, dels peixos, dels arrossos... No ens mengem la llengua. És molt trist que a casa teva no puguis gaudir d'un servei com aquest

en la teva pròpia llengua. I també penso en els visitants, que es perden aquesta riquesa lingüística que enriquiria l'experiència turística. O potser no ens agrada a tots, quan sortim fora, veure els menús dels restaurants en la llengua del país que visitem i descobrir així tot un món nou?

Us imagineu Menorca amb tot de restaurants amb aquests noms tan poc nostres: Café del norte, Casa del cónsul, Casa del italiano, Cola de pescado, Constructor de barcos, Disparate, El abejorro, El acebuche, El acecho, El bote, El brezo, El cangrejo peludo, El falucho, El gato, El jardín,

El mercado de tapas, El resbaladero, El tomate, Jauja, La abuela Rita, La asa, La fuente del patio, La isla, La oficina, La paradita, La placita, La taberna del puerto, La tejera, La tienda, Las ánforas, Las cucharas, Las ollas del claustro, Las vueltas, Lío de fuego, Los tenedores, Molino del conde, Mordisquito, Muelle de la punta, Píncel, Puerto antiguo, Qué ha sido, Rustido, Todo bueno, Trigo y uva?

No ens ho imaginem, però, si no hi posem de la nostra part, acabarem tristament així.

JORDI VILA ARMANGUÉ
• CIUTADELLA